

УКРАЇНА

(19) UA (11) 62763 (13) A

(51) 7 A61B10/00

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ
І НАУКИ УКРАЇНИДЕРЖАВНИЙ ДЕПАРТАМЕНТ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ
ВЛАСНОСТІОПИС
ДО ДЕКЛАРАЦІЙНОГО ПАТЕНТУ
НА ВИНАХІДВИДАЄТЬСЯ ПІД
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ
ВЛАСНИКА
ПАТЕНТУ

(54) СПОСІБ ОЦІНКИ ПОТЕНЦІАЛУ ЗДОРОВ'Я

1

(21) 2003054454

(22) 19 05 2003

(24) 15 12 2003

(46) 15 12 2003, Бюл. № 12, 2003 р.

(72) Циганенко Анатолій Якович, Воронцов Михайло Петрович, Шкляр Сергій Петрович, Євтушенко Юлія Анатоліївна, Шинкарьова Ірина Михайлівна

(73) ХАРКІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(57) Спосіб оцінки потенціалу здоров'я, який включає вимірювання окремих біофізичних та біохіміч-

2

них показників, який відрізняється тим, що попередньо додатково визначають наявність частих простудних захворювань, алергічних реакцій, звички до паління, хронічного тонзиліту і порушень режиму харчування, після чого виконують якісну та кількісну оцінку потенціалу здоров'я з використанням формули $ППЗ_{ХНІЗ} = (1 - ПЕЗ_{ХНІЗ} / ПЕАС_0) \cdot 100$, де $ППЗ_{ХНІЗ}$ - потенціал здоров'я (у відсотках), $ПЕЗ_{ХНІЗ}$ - показник ентропії санологічної системи здорових, $ПЕАС_0$ - показник ентропії санологічної системи конкретного обстеженого, і якщо $ППЗ_{ХНІЗ} > 0$, то роблять висновок про його наявність і навпаки

Спосіб оцінки потенціалу здоров'я відноситься до галузі профілактичної медицини, санології та соціальної гігієни, а також до організаційних технологій первинної медико-санітарної допомоги населенню. Спосіб дозволяє оцінити медико-соціальний потенціал здоров'я та може використовуватися для визначення потреби у наданні санологічної допомоги, а також для оцінки пріоритетності складових профілактичних програм у системі соціально-медичного та санологічного моніторингу.

Потенціал здоров'я - показник податливості багатофакторної санологічної системи, який характеризує можливість покращення якості здоров'я за рахунок інтегрального багатофакторного профілактичного впливу [The WHO QOL Group The World Health Organization // Social science and medicine, 1995 — Vol 41 — P 1403-1409] та відображає ступінь адаптивності санологічної системи і може застосовуватися як узагальнений критерій при порівнянні достоїнств різних багатокomпонентних санологічних програм [Патент №34851 А, Україна], цей показник може бути використаний у якості узагальненого при порівнянні достоїнств різних методів профілактичного впливу та при визначенні оптимальних прокреативних програм.

Основними методами визначення потенціалу здоров'я є оцінка рівня впливу факторів ризику як ендогенного, так і екзогенного походження при врахуванні генеалогічних, біологічних, санологічних факторів та соціально-поведінкових передумов, тощо. Узагальнюючим вихідним критерієм для оцінки профілактичного потенціалу в окремих

випадках слугують біологічні індикатори [Andersen K, Ruterfranz J, Masironi R. Habitual physical activity and health — Copenhagen WHO, 1978 — P 199], аналіз частоти та нозологічного виду перенесених гострих та хронічних захворювань з використанням спеціальних опитувальників [Juniper E, Guyart G, Epstein R. at all. Evaluation of impairment of health related of life development of a questionnaire for use in clinical trials // Thorax, 1992 — Vol 47(2) — P 76-83], відомий, також, спосіб визначення профілактичного потенціалу включаючий використання м'язово-станових характеристик підлітка (зріст, маса тіла, кистева та станова динамометрія), який передбачає вимір життєвої ємкості легенів, біохімічне визначення R-білків, а також рівня максимального використання кисню та показників активності біоенергетичних процесів з подальшою узагальненою характеристикою [Апанасенко Г.Л. Еволюція біоенергетики и здоровье человека — СПб. Мегаліс, 1992 — 123 с].

Цей спосіб дозволяє врахувати необхідну кількість фізіологічних і біофізичних критеріїв та проводити їх узагальнений аналіз на основі динаміки біохімічних та біоенергетичних вимірів серед здорових, а при його застосуванні не враховуються наявні фактори ризику, а також санологічні та компенсаторні механізми.

Вищезгаданий спосіб є найбільш близьким по технічній суті та результату, який може бути досягнуто, тому його обрано за прототип.

В основу винаходу покладено задачу підвищення точності та ефективності способу визначення профілактичного потенціалу здоров'я шля-

(13) A

(11) 62763

(19) UA

хом врахування та виміру значимості санологічних критеріїв

Задача, яку покладено в основу винаходу, вирішується тим, що у відомому способі визначення профілактичного потенціалу, який включає вимір окремих біофізичних та біохімічних показників, попередньо додатково визначають наявність частих простудних захворювань, алергічних реакцій, паління, хронічного тонзиліту і порушень режиму харчування, після чого виконують якісну та кількісну оцінку потенціалу здоров'я з використанням формули $ППЗ_{\text{ХНІЗ}} = (1 - ПЕЗ_{\text{ХНІЗ}} / ПЕАС_0) 100$, де $ППЗ_{\text{ХНІЗ}}$ - потенціал здоров'я (у відсотках), $ПЕЗ_{\text{ХНІЗ}}$ - показник ентропії санологічної системи здорових, $ПЕАС_0$ - показник ентропії санологічної системи конкретного обстеженого, і якщо $ППЗ_{\text{ХНІЗ}} > 0$ то роблять висновок про його наявність і навпаки

Підвищення точності та ефективності визначення профілактичного потенціалу здоров'я досягається тим, що комплексно враховуються відповідні для цієї вікової категорії санологічні критерії та фактори ризику, що відповідає сучасним вимогам та рекомендаціям ВООЗ [The WHOQOL Group. Faset definition and question // Geneva — WHO — 1995 — Р 1-10], при цьому і фактори ризику і узагальнений критерій не тільки адаптовані до підліткового віку, а і розроблені з врахуванням їх діагностичної та прогностичної цінності стосовно ризику формування хронічного захворювання

Останнє відіграє визначальну роль у оптимізації системи санологічного моніторингу та технологій профілактики на первинному, вторинному і третинному рівнях медикосанітарної допомоги підліткам з факторами ризику хронічних захворювань. Тобто, винахід спроможний надавати допомогу лікарям як загальної практики, так і санологам у визначенні комплексних індивідуальних та

популяційних профілактичних заходів

Спосіб виконують наступним чином: безпосередньо у натуральних умовах, наприклад при проведенні планового комплексного медичного огляду, простими, легко здійснюваними засобами, визначають наявність або відсутність частих простудних захворювань, алергічних реакцій, хронічного тонзиліту, порушення режиму харчування, проводять вимір ентропії санологічної системи факторами ризику, після чого розраховують показник потенціалу здоров'я, у випадку, коли цей показник позитивний - роблять висновок про наявність потенціалу здоров'я

Приклад, який ілюструє спосіб: Сергій К., 17 р., студент ХАІ. Під час планового диспансерного огляду у Сергія встановлена наявність (у дужках подано значення $ПЕЗ$ та $ПЕАС$ для кожного із критеріїв) частих простудних захворювань (0,238, 0,448), алергічних реакцій (0,139, 0,336), хронічного тонзиліту (0,139, 0,336), порушення режиму харчування (0,301, 0,494), паління цигарок (0,306, 0,497), зловживання соленими стравами (0,056, 0,186). Виходячи із визначених у обстеженого санологічних критеріїв, одержуємо

$$ППЗ_{\text{ХНІЗ}} = (1 - ПЕЗ_{\text{ХНІЗ}} / ПЕАС_0) 100 = (1 - (0,238 + 0,139 + 0,139 + 0,301 + 0,306 + 0,056) / (0,448 + 0,336 + 0,336 + 0,494 + 0,497 + 0,186)) 100 = (1 - 1,197 / 2,297) 100 = 47,9\% > 0$$

Тобто, $ППЗ_{\text{ХНІЗ}}$ становить 47,9%, що вказує на наявність потенціалу здоров'я та податливість санологічної системи підлітка, а серед індивідуальних профілактичних заходів щодо збільшення потенціалу здоров'я слід передбачити підвищення неспецифічної резистентності, лікування джерел хронічної інфекції, виконання режиму харчування та відмову від паління